

شيوه نامه درجه بندي عملکرد صندوق های سرمايه گذاري

تهيه شده توسط کمیته تدوين ضوابط

مصوب هیات مدیره

آخرین ویرایش - شهریورماه ۱۳۹۸

www.payacr.ir

الف) مقدمه

شرکت رتبه‌بندی اعتباری پایا در قالب بند ۱۴ ماده ۱ دستورالعمل تأسیس و فعالیت موسسات رتبه‌بندی و همچنین بند ب ماده ۳ اساسنامه، شیوه‌نامه درجه‌بندی صندوق‌های سرمایه‌گذاری را با هدف شفاف‌سازی نحوه تحلیل داده‌ها و قضاوت‌های کیفی برای تعیین درجه عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری تهیه کرده است. این شیوه‌نامه، داده‌های کمی و کیفی مورد استفاده در درجه‌بندی، روش پردازش داده‌های مذکور و نحوه تحلیل و ارزیابی آنها برای تخصیص، بازنگری و به‌روزرسانی درجه عملکرد را تشریح می‌کند.

درجه‌بندی عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری، اظهارنظر آینده‌نگر شرکت رتبه‌بندی اعتباری پایا در مورد "نحوه اداره صندوق و مدیریت وجوه" است که در قالب ۵ سطح عالی، خوب، قابل قبول، متوسط و ضعیف ارائه می‌شود. این درجه‌بندی بر مبنای ۵ معیار کیفیت مدیریت، ساختار و فرآیند، عملکرد، پایداری و کیفیت دارایی‌های صندوق صورت می‌گیرد و ارزیابی‌های کمی و کیفی (قضاوتی) را دربر می‌گیرد. معیارهای اصلی درجه‌بندی عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری به شرح زیر است:

ب) کلیات روش‌شناسی

«پایا» در تخصیص درجه عملکرد از یک روش‌شناسی مدون بهره می‌گیرد که کلیات آن به شرح زیر است:

(۱) درجه‌بندی عملکرد، ارزیابی کیفیت اداره صندوق و مدیریت وجوه صندوق است که با ارزیابی اسناد و مدارک مرتبط با صندوق، مدیران و پرسنل آن و همچنین تحلیل داده‌های مربوط به عملکرد گذشته صندوق و مقایسه آن با سایر صندوق‌های

مشابه صورت می‌گیرد. این درجه‌بندی به سرمایه‌گذاران کمک می‌کند با توجه به ساختار و نحوه مدیریت صندوق، آگاهانه‌تر تصمیم‌گیری نمایند.

(۲) درجه‌بندی عملکرد فقط تحلیل عملکرد گذشته نیست، زیرا عملکرد گذشته تضمین عملکرد آتی صندوق نخواهد بود. بنابراین مبنای این درجه‌بندی، مقایسه عملکرد صندوق با سایر صندوق‌های مشابه و نیز بررسی وضع موجود ارکان، دارایی‌ها و نیروی انسانی آن است که داده‌های مالی و غیرمالی را دربر می‌گیرد.

(۳) درجه‌بندی عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری حاصل ترکیبی از روش‌های کمی و کیفی است که با استفاده از اسناد و مدارک، داده‌های تاریخی و همچنین مصاحبه با مدیران صندوق بدست می‌آید. قضاوت‌های حرفه‌ای شرکت رتبه‌بندی اعتباری پایا نقش مهمی در درجه عملکرد صندوق خواهد داشت.

(۴) در درجه‌بندی کیفی صندوق‌های سرمایه‌گذاری، انواع مختلف ریسک‌های بازار، اعتباری و عملیاتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. همچنین وزن قابل توجهی به نقدشوندگی و نوسان‌پذیری ارزش واحدهای صندوق و دارایی‌های موجود در پرتفوی آن داده می‌شود.

(۵) داده‌ها و اظهارات گزارش شده یا تهیه شده توسط مشتری، یکی از ورودی‌های مهم در فعالیت درجه‌بندی «پایا» است. بعلاوه، داده‌های منتشرشده توسط منابع معتبر و قابل اتکا نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

(۶) در تخصیص درجه عملکرد، مفروضات، تعاریف، محاسبات، طبقه‌بندی‌ها و فرآیندهای عمومی اشاره شده در مقررات و رهنمودهای ارائه شده توسط نهادهای نظارتی ملاک عمل قرار می‌گیرد.

پ) اصول رتبه‌بندی

«پایا»، در عمل به فعالیت اصلی خود، از اصول زیر پیروی می‌کند:

- (۱) هدف اصلی «پایا»، ارزیابی نحوه اداره صندوق و مدیریت منابع آن است.
- (۲) اظهارنظر در خصوص درجه عملکرد بر اساس ویژگی‌های کمی و کیفی صندوق و معیارهای قابل مقایسه بین صندوق‌ها صورت می‌گیرد.
- (۳) درجه عملکرد توصیه‌ای در جهت خرید، فروش و یا نگهداری واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری نیست.
- (۴) درجه‌بندی، تنها بازی اعداد و یا سیستم پیش‌بینی ریاضی کامپیوتری نیست، بلکه اظهارنظر جامعی است که قضاوت کارشناسی و حرفه‌ای را نیز در بر می‌گیرد.

ت) طبقه‌بندی صندوق‌ها

در شیوه‌نامه «پایا»، صندوق‌ها بر اساس اساسنامه خود و نیز دستورالعمل فعالیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری، به سه نوع «با درآمد ثابت»، «مختلط» و «سهامی» تقسیم می‌شوند. برای صندوق‌های قابل معامله نیز به تناسب مقررات و رویه‌های معاملاتی، ارزیابی‌های ویژه‌ای بکار گرفته می‌شود.

در ارزیابی و مقایسه، هر صندوق با صندوق‌های مشابه خود مقایسه می‌شود. بعلاوه، برای درجه‌بندی هر طبقه از صندوق‌ها، وزن‌های متفاوتی به معیارهای ۵ گانه و نیز متغیرها و شاخص‌های مربوط به آنها تخصیص داده می‌شود.

ث) طبقات درجه‌بندی

سیستم درجه‌بندی «پایا»، بیانگر کیفیت ساختار و عملیات صندوق سرمایه‌گذاری است و شایستگی ارکان صندوق و مدیران آن و نیز عملکرد گذشته آن را در نظر می‌گیرد.

درجه عملکرد تخصیص‌یافته توسط «پایا» هیچ‌گونه توصیه‌ای برای فروش یا نگهداری واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری نیست. درجه‌بندی بر اساس اطلاعات بدست آمده از صندوق‌ها، ارکان آنها (مدیر، ضامن، حسابرس و ...) و دیگر منابع معتبر و موثق (به تشخیص شرکت رتبه‌بندی اعتباری پایا) تعیین می‌شود. درجه‌های تخصیص‌یافته را می‌توان حسب تغییر اطلاعات در آینده، تغییر داد و یا حذف کرد.

طبقات مختلف درجه‌بندی عملکرد «پایا» مطابق جدول زیر است:

جدول ۱: طبقات مختلف درجه‌بندی عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری

شرح	سطح	درجه عملکرد*
نحوه اداره و مدیریت وجوه صندوق از نظر عملکرد مقایسه‌ای، کیفیت دارایی‌های پرتفوی، توانمندی‌های مدیریتی و ساختار و ارکان آن در سطح عالی است.	عالی	F1 ⁺
		F1
نحوه اداره و مدیریت وجوه صندوق از نظر عملکرد مقایسه‌ای، کیفیت دارایی‌های پرتفوی، توانمندی‌های مدیریتی و ساختار و ارکان آن در سطح خوب است.	خوب	F2 ⁺
		F2
نحوه اداره و مدیریت وجوه صندوق از نظر عملکرد مقایسه‌ای، کیفیت دارایی‌های پرتفوی، توانمندی‌های مدیریتی و ساختار و ارکان آن در سطح قابل قبول است.	قابل قبول	F3 ⁺
		F3
نحوه اداره و مدیریت وجوه صندوق از نظر عملکرد مقایسه‌ای، کیفیت دارایی‌های پرتفوی، توانمندی‌های مدیریتی و ساختار و ارکان آن در سطح متوسط است.	متوسط	F4
نحوه اداره و مدیریت وجوه صندوق از نظر عملکرد مقایسه‌ای، کیفیت دارایی‌های پرتفوی، توانمندی‌های مدیریتی و ساختار و ارکان آن در سطح ضعیف است.	ضعیف	F5

پایا به صورت شش‌ماهه درجه‌بندی عملکرد صندوق را مورد بازنگری قرار می‌دهد. در صورتی که «پایا» متوجه شود که بازنگری درجه عملکرد موقتاً غیرممکن یا مشکل است، می‌تواند درجه‌بندی عملکرد را به حالت تعلیق درآورد. این امر زمانی رخ می‌دهد که دستیابی به اطلاعات ضروری برای بازنگری درجه‌بندی عملکرد غیرممکن یا مشکل باشد. تعلیق، حالت موقت محسوب می‌شود و اگر رخدادی که باعث تعلیق شده است رفع نگردد، درجه‌بندی عملکرد حذف خواهد شد. در صورتی که «پایا» متوجه شود بازنگری درجه‌بندی عملکرد در آینده به دلیل ناکافی بودن اطلاعات یا وجود اطلاعات نادرست و عدم همکاری مدیر صندوق در ارائه اطلاعات کامل و صحیح غیرممکن است، درجه‌بندی عملکرد را حذف خواهد کرد.

در صورتی که «پایا»، تغییر درجه‌بندی عملکرد را در کوتاه‌مدت محتمل بداند، درجه‌بندی عملکرد را در حالت پایش قرار می‌دهد. زمانی که «پایا» اطلاعات ضروری را بدست آورده و تجزیه و تحلیل مربوطه را تکمیل نماید، درجه را از حالت پایش خارج خواهد کرد. قرار گرفتن درجه عملکرد در حالت پایش ضرورتاً به معنی تغییر درجه عملکرد پس از تکمیل تجزیه و تحلیل مربوطه نیست. همچنین درجه عملکرد ممکن است بدون اینکه قبلاً در حالت پایش قرار گرفته باشد تغییر نماید.

(ج) تحلیل و ارزیابی

داده‌های مالی و غیرمالی دریافت‌شده از سوی صندوق‌ها که باید حداقل شامل یکسال اخیر باشد مبنای تحلیل گروه کاری درجه‌بندی خواهد بود. در خصوص اطلاعات مالی، «پایا» داده‌های منتشرشده توسط سازمان بورس و اوراق بهادار و یا اطلاعات بدست‌آمده از سایر منابع موثق را در تحلیل‌های خود بکار می‌برد. داده‌های کیفی نیز از طریق پرسشنامه، مصاحبه و نیز مشاهدات بدست آمده از فرآیند اجرای کار در صندوق‌ها بدست می‌آید. در فرآیند تجزیه و تحلیل، داده‌های مهم کیفی، عمدتاً مربوط به کیفیت مدیریت، ساختار و فرآیندهای پشتیبان مربوط به صندوق است که می‌تواند بر عملکرد آتی صندوق تاثیر بگذارد. داده‌های کیفی و کمی مربوط به هر معیار براساس وزن‌های از پیش تعیین‌شده به مقادیر عددی تبدیل می‌شوند. در سیستم رتبه‌بندی «پایا»، روش‌شناسی رتبه‌بندی صندوق‌های سهامی، مختلط و درآمد ثابت متفاوت است. در این خصوص موارد زیر شایان توجه است:

- معیارهای کمی و کیفی مورد استفاده و وزن‌های اختصاص‌یافته به آنها برای ارزیابی صندوق‌های سهامی، مختلط و درآمد ثابت متفاوت است.
- معیارهای کمی حداقل ۷۰ درصد از امتیاز نهایی را تشکیل می‌دهند.

جدول ۳: معیارهای کمی و کیفی و اوزان مربوطه

شاخص‌های هر معیار	معیارهای اصلی درجه‌بندی
پروفایل مدیران پروفایل تیم تحلیل و معاملات فرآیندهای مدیریت پرتفوی	توانمندی‌های مدیریت پرتفوی
ارکان صندوق فرآیندها و زیرساخت‌ها انطباق و رعایت بازاریابی و ارتباط با مشتری	ساختار و فرآیندهای پشتیبان
تنوع بخشی و تمرکز ریسک بازار (پرتفوی سهام) دیرش (پرتفوی اوراق با درآمد ثابت) تنوع‌بخشی و کیفیت سپرده‌های بانکی	کیفیت دارایی‌ها
بازده تعدیل‌شده با ریسک نقدشوندگی صندوق	عملکرد
تمرکز دارندگان واحدهای سرمایه‌گذاری ثبات بازدهی صندوق نوسانات شدید بازده	پایداری

شیوه‌نامه درجه‌بندی عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری در جلسه هیئت‌مدیره شرکت رتبه‌بندی اعتباری پایا به تاریخ ۹۸/۶/۱۱ به تصویب رسیده است.